

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів

В И С Н О В О К

**щодо розгляду проекту Закону України
про внесення змін до деяких законодавчих актів
України щодо загальнообов'язкового державного
соціального страхування
(реєстр. № 10017 від 06.09.2023)**

За дорученням Голови Верховної Ради України Стефанчука Р.О. та відповідно до статей 93, 108, 111 і 114 Регламенту Верховної Ради України, Комітет з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів розглянув на своєму засіданні 24 жовтня 2023 року (протокол № 165) проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо загальнообов'язкового державного соціального страхування (реєстр. № 10017 від 06.09.2023), поданий Кабінетом Міністрів України, і зазначає наступне.

Відповідно до Закону України від 21.09.2022 № 2620-IX «Про внесення змін до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» та Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (далі – Закон № 2620) Фонд соціального страхування України та управління виконавчої дирекції Фонду з 01.01.2023 припинили свою діяльність, а функції у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та від нещасного випадку на виробництві і професійного захворювання виконують Пенсійний фонд України та його територіальні органи.

У зв'язку з цим проектом акта запропоновано:

- внести зміни до низки законодавчих актів (зокрема, до Кодексу України з процедур банкрутства, законів України «Про свободу совісті та релігійні організації», «Про компенсацію громадянам втрати частини доходів у зв'язку з порушенням строків їх виплати», «Про охорону праці», «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні», «Про запобігання корупції», «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», «Про прокуратуру», «Про відкритість використання публічних коштів», «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань», «Про соціальний і

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів

В И С Н О В О К

**щодо розгляду проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення порядку обробки та використання даних в державних реєстрах для військового обліку та набуття статусу ветерана війни під час дії воєнного стану»
(реєстр. № 10062)**

За дорученням Голови Верховної Ради України та відповідно до статті 16 Закону України «Про комітети Верховної ради України» Комітет з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів розглянув на своєму засіданні 24 жовтня 2023 року (протокол №165) проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення порядку обробки та використання даних в державних реєстрах для військового обліку та набуття статусу ветерана війни під час дії воєнного стану» (реєстр. № 10062), поданий народним депутатом України Арахамією Д.Г. та іншими народними депутатами України.

Головним Комітетом з розгляду законопроекту визначено Комітет Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки.

Законопроектом пропонується внести зміни до законів України «Про Єдиний державний реєстр призовників, військовозобов'язаних та резервістів» (далі – Закон № 1951), «Про публічні електронні реєстри» (далі – Закон № 1907), «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (далі – Закон № 3551), зокрема:

- визначити розвідувальний орган Міністерства оборони України одним із адміністраторів реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів (ч. ч. 1, 5 ст. 5 Закону № 1951 у редакції проекту);

- уточнити, які відомості заносяться та зберігаються в базі даних Реєстру (ч. 1 ст. 6 Закону № 1951 у редакції проекту), а також які персональні та службові дані призовника, військовозобов'язаного та резервіста заносяться до Реєстру (ст. ст. 7, 8 Закону № 1951 у редакції проекту);

- передбачити електронну взаємодію Реєстру з іншими інформаційно-комунікаційними системами, реєстрами (в тому числі публічними), базами (банками) даних, держателями (розпорядниками, адміністраторами) яких є державні органи (ст. ст. 13, 14, 14¹ Закону № 1951 у редакції проекту);

- встановити можливість подання заяви (звернення) про надання статусу учасника бойових дій в паперовій або електронній формі, зокрема, засобами Єдиного державного веб-порталу електронних послуг та/або Єдиного державного реєстру ветеранів війни в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, а також для встановлення статусу особи з інвалідністю, статусу сім'ї загиблого (померлого) Захисника чи Захисниці України (ст. ст. 6, 7, 10¹ Закону № 3551 у редакції проекту);

- передбачити особливості набуття статусу учасника бойових дій під час дії воєнного стану (нова ст. 6¹ закону № 3551).

Як зазначено авторами законопроекту, у пояснювальній записці, законопроект розроблено задля законодавчого удосконалення процедури інформаційної взаємодії між державними реєстрами, встановлення можливості подання заяви (звернення) в паперовій або електронній формі до відповідних державних органів для набуття статусу учасника бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни та члена сім'ї загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, а також визначення порядку набуття військовослужбовцями статусу учасника бойових дій під час дії воєнного стану.

На думку авторів законопроекту, він не потребуватиме додаткових витрат з Державного бюджету.

Комітет Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки, який є головним Комітетом з розгляду законопроекту у своєму висновку рекомендує Верховній Раді України визначити законопроект як невідкладний та прийняти його за основу з урахуванням пропозицій Комітету.

Рада національної безпеки і оборони України повідомила про відсутність зауважень та пропозицій до зазначеного законопроекту.

Міністерство у справах ветеранів України підтримує законопроект за умови його доопрацювання та відмічає, що подібні правові норми містить законопроект № 9141.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини підтримує законопроект за умови врахування зауважень, зокрема з метою порушення права людини на невтручання в особисте життя у зв'язку з обробкою персональних даних та приведення у відповідність до вимог законодавства про захист персональних

даних, законопроект потребує доопрацювання шляхом визначення чіткого переліку персональних даних, які оброблятимуться в Реєстрі.

Міністерство фінансів України вказує що реалізація законопроекту потребуватиме додаткових бюджетних коштів. Разом з тим зазначає, що у Державному бюджеті України на 2023 рік видатки на реалізацію положень законопроекту не передбачено. Мінфін зазначає, що законопроект не відповідає положенням частини першої статті 27 Бюджетного кодексу України, згідно з якою до законопроекту, прийняття якого призведе до зміни показників бюджету, суб'єкт права законодавчої ініціативи зобов'язаний додати фінансово-економічне обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки), а також пропозиції змін до законодавчих актів України щодо скорочення витрат бюджету та/або джерел додаткових надходжень бюджету для досягнення збалансованості бюджету.

Водночас Міністерство фінансів України звертає увагу, що на сьогодні продовжується практика прийняття рішень з урахуванням категорійності (наданого статусу), без урахування матеріального стану одержувача, що не сприяє проведенню комплексних заходів реформування соціальної підтримки, сформованих на нових підходах до соціальної політики відповідно до положень Меморандуму про економічну та фінансову політику та орієнтованих на забезпечення адресного підходу до надання такої підтримки. З огляду на очікувану чисельність ветеранів війни, наразі нагальним є комплексне врегулювання на законодавчому рівні питання удосконалення/ перегляду всього контингенту ветеранів війни, визначення переліку пільгових послуг і критеріїв їх надання, з урахуванням яких можливо об'єктивно й ефективно здійснити заходи з підтримки зазначених категорій осіб.

Головне науково-експертне управління Верховної Ради України у своєму експертному висновку надає низку пропозицій та зауважень до законопроекту. Зокрема, зазначає що в Міністерстві оборони України повинно бути передбачено повноваження щодо ведення військового обліку для цього міністерства в цілому, і виділяти розвідувальний орган окремо у цьому випадку є недоцільним, а також зазначає, що аналіз положень ч. ч. 1, 2 ст. 32 Конституції України та правових позицій Конституційного Суду України дає підстави для висновку, що «втручання у конституційне право особи на приватне і сімейне життя шляхом збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди допускається, якщо воно передбачене законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини. Таке втручання вважатиметься законним у разі наявності підстави в національному законі, а також за умови, що такий закон відповідатиме принципу верховенства права,

закріпленому в частині першій статті 8 Конституції України» (абз. 6 пп. 2.2 п. 2 мотивувальної частини Рішення від 11 жовтня 2018 року № 7-р/2018). Також згідно з правовою позицією Конституційного Суду України визнання за органом державної влади певних дискреційних повноважень у прийнятті рішень вимагає одночасно, щоб цей механізм забезпечував «з одного боку, захист особи від свавільного втручання органів державної влади у її права і свободи, а з другого – наявність можливості у особи передбачати дії цих органів» (абз. 3 пп. 2.4 п. 2 мотивувальної частини Рішення від 8 червня 2016 року № 3-рп/2016).

Разом з тим, Комітет вважає за необхідне висловити до законопроекту наступні зауваження.

Перш за все, зауваження стосується передачі конфіденційної інформації (персональних даних) призовників, військовозобов'язаних та резервістів для надання відповідного статусу. Народні депутати України – члени Комітету, на засіданні наголосили, що врегулювання цього питання потребує аналізу та відповідального опрацювання усіх залучених до цього процесу стейкхолдерів. Крім того, зауваження стосується норм законопроекту щодо автоматичного призначення пільг родинам учасників бойових дій в момент отримання відповідного статусу. Ця норма, на думку Міністерства соціальної політики України та Комітету, потребує додаткового обговорення та опрацювання, зважаючи на спроможності Державного бюджету, а також чинної процедури встановлення пільг за «заявницьким» принципом та з урахуванням потреб домогосподарств.

За результатами обговорення Комітет з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів схвалив цей висновок та рекомендує Верховній Раді України проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення порядку обробки та використання даних в державних реєстрах для військового обліку та набуття статусу ветерана війни під час дії воєнного стану» (реєстр. № 10062), поданий народним депутатом України Арахамією Д.Г. та іншими народними депутатами України, за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу, за умови прийняття Верховною Радою України у другому читанні та в цілому Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» щодо спрощення процедури присвоєння статусу ветерана (реєстр. № 9141) та підписанні його Президентом України.

Разом з тим, Комітет рекомендує Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки при доопрацюванні законопроекту (реєстр. № 10062) до другого читання створити робочу групу з залученням підкомітету з питань соціального захисту прав ветеранів Комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів, зокрема за участю голови

підкомітету – Остапенка А.Д.

Висновок Комітету направити до Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки.

Голова Комітету

Г.Третьякова

Вик. Гуменюк Н.М.

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів

Р І Ш Е Н Н Я

Протокол № 165

24 жовтня 2023 року

Про схвалення рекомендацій Комітету щодо Звіту Рахункової палати «Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на реалізацію заходів з реабілітації та реадaptaції постраждалих учасників Революції Гідності, антитерористичної операції та відсічі збройної агресії проти України»

Відповідно до статей 14, 31 Закону України «Про комітети Верховної Ради України» у Комітеті з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів заслухано звіт Рахункової палати «Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на реалізацію заходів з реабілітації та реадaptaції постраждалих учасників Революції Гідності, антитерористичної операції та відсічі збройної агресії проти України» затверджений рішенням Рахункової палати від 06.06.2023 №12-5, який було проведено в період з 03.01.2023-22.05.2023,

Комітет в и р і ш и в:

Схвалити рекомендації щодо звіту Рахункової палати «Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на реалізацію заходів з реабілітації та реадaptaції постраждалих учасників Революції Гідності, антитерористичної операції та відсічі збройної агресії проти України» (додаються).

1. Надіслати дані рекомендації Кабінету Міністрів України, Міністерству у справах ветеранів України, Міністерству соціальної політики України, Міністерству освіти і науки України, Міністерству охорони здоров'я України, обласним, Київській міській державним адміністраціям для розгляду та їх реалізації.

2. Кабінету Міністрів України поінформувати Комітет про стан виконання рекомендацій Комітету щодо звіту Рахункової палати «Про результати аудиту

ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на реалізацію заходів з реабілітації та реадаптації постраждалих учасників Революції Гідності, антитерористичної операції та відсічі збройної агресії проти України» до 01 січня 2024 року.

Голова Комітету

Г.Третьякова

**Схвалено
рішенням Комітету Верховної Ради
України з питань соціальної
політики та захисту прав ветеранів
від 24 жовтня 2023 року № 165**

**Рекомендації учасників у Комітеті Верховної Ради України
з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів
щодо звіту Рахункової палати**

**«Про результати аудиту ефективності використання коштів державного
бюджету, спрямованих на реалізацію заходів з реабілітації та реадaptaції
постраждалих учасників Революції Гідності, антитерористичної операції та
відсічі збройної агресії проти України»**

Відповідно до статей 14, 31 Закону України «Про комітети Верховної Ради України», заслухавши та обговоривши інформацію Рахункової палати щодо результатів аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на реалізацію заходів з реабілітації та реадaptaції постраждалих учасників Революції Гідності, антитерористичної операції та відсічі збройної агресії проти України, Комітет зазначає наступне.

До Комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів надійшов звіт Рахункової палати «Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на реалізацію заходів з реабілітації та реадaptaції постраждалих учасників Революції Гідності, антитерористичної операції та відсічі збройної агресії проти України» затверджений рішенням Рахункової палати від 06.06.2023 №12-5, який було проведено в період з 03.01.2023-22.05.2023 (далі – Звіт).

Метою аудиту було встановлення фактичного стану справ та надання оцінки щодо законного, економічного, результативного та продуктивного використання коштів державного бюджету на виконання у 2019-2022 роках Державної цільової програми, оцінка законності, своєчасності і повноти прийняття управлінських рішень, спрямованих на реалізацію заходів Державної цільової програми; виявлення і оцінка ризиків, які перешкоджають досягненню цілей Державної цільової програми; оцінка стану внутрішнього контролю розпорядників коштів державного бюджету.

Предметом аудиту був аналіз обґрунтованості планування і розподілу, своєчасності і повноти фінансування, повноти і ефективності використання 891,8 млн. грн. коштів державного бюджету, у тому числі перевірка законності використання 166,4 млн. грн. у регіонах, зокрема за програмами:

Державною програмою КПКВК 1501040 «Заходи із психологічної реабілітації, соціальної та професійної адаптації, забезпечення санаторно-курортним лікуванням постраждалих учасників Революції Гідності, учасників антитерористичної операції, осіб, які здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій і Луганській областях» - за 2019 рік;

Державною програмою КПКВК 1501040 «Заходи із психологічної реабілітації, соціальної та професійної адаптації, забезпечення санаторно-курортним лікуванням постраждалих учасників Революції Гідності, учасників антитерористичної операції, осіб, які здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій і Луганській областях з метою повернення їх до мирного життя» - за 2020 рік;

Державною програмою КПКВК 1501040 «Заходи із психологічної реабілітації, соціальної та професійної адаптації, забезпечення санаторно-курортним лікуванням постраждалих учасників Революції Гідності, учасників антитерористичної операції, осіб, які здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій і Луганській областях, та членів їх сімей (при здійсненні заходів із психологічної реабілітації), членів сімей загиблих (померлих) таких осіб, виготовлення для них бланків посвідчень та нагрудних знаків» - за 2021, 2022 роки;

Державною цільовою програмою, з медичної, фізичної реабілітації та психосоціальної реадaptaції постраждалих учасників Революції Гідності, учасників антитерористичної операції та осіб, які брали участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій і Луганській областях, забезпеченні їх здійснення на період до 2023 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 05.12.2018 №1021 (далі – Державна цільова програма)

Об'єктами аудиту були:

Міністерство у справах ветеранів України;

Київська область – Департамент соціального захисту населення Київської обласної військової адміністрації, Департамент соціальної політики виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Бородянський центр соціально психологічної реабілітації населення, Іванківський центр соціально-психологічної реабілітації населення, Києво-Святошинський центр соціально-психологічної реабілітації населення;

Вінницька область – Департамент соціальної та молодіжної політики Вінницької обласної військової адміністрації, управління праці та соціального захисту населення Вінницької районної державної адміністрації;

Закарпатська область – Департамент соціального захисту населення Закарпатської обласної військової адміністрації, Департамент соціальної політики Ужгородської міської ради;

Львівська область – Департамент соціального захисту населення Львівської обласної військової адміністрації, Шевченківський відділ соціального захисту управління соціального захисту департаменту гуманітарної політики Львівської міської ради;

Житомирська область – Центр соціально-психологічної реабілітації населення м. Коростень.

Реалізація визначених завдань і заходів Державної цільової програми була спрямована на вирішення лише частини наявних на той час проблем у сфері надання реабілітаційної допомоги в Україні, на яких наголошувалося в грудні 2015 року за підсумками роботи Оцінювальної місії ВООЗ та Міжнародного товариства фізичної та реабілітаційної медицини.

Результатом виконання у 2018-2022 роках завдань і заходів Державної цільової програми мало стати надання послуг з психологічної реабілітації 32 тис. постраждалих учасників за місцем проживання та 38,6 тис. ветеранів та прирівняних до них осіб в умовах стаціонару, послуг із реадптації 20,1 тис. ветеранів та прирівняних до них осіб, а також забезпечення санаторно-курортним лікуванням усіх ветеранів та прирівняних до них осіб, які його потребують. Визначений у Державній цільовій програмі орієнтовний обсяг фінансування на реалізацію її заходів початково становив 1942,9 млн. грн., з яких за рахунок коштів державного бюджету - 1150,6 млн. грн.

Найбільшу частку фінансових ресурсів на реалізацію заходів Державної цільової програми (59,2 % загального обсягу) становили кошти державного бюджету, за рахунок яких заплановано досягнення показників забезпечення ветеранів та прирівняних до них осіб послугами, а також проведення навчання

У результаті зазначених змін кардинально змінився перелік і характер завдань і заходів Державної цільової програми, а головне - очікувані результати від їх реалізації. Зокрема, кількість запланованих до розроблення і прийняття документів щодо аналітичного і методичного забезпечення проведення реабілітації та реадaptaції й відповідних стандартів зменшилася із 17 до 5, тобто втричі. З огляду на прийняте рішення спростити алгоритми та методику надання психологічної реабілітаційної допомоги такій категорії громадян, як ветерани, початково запланований захід з проведення навчання 50 педагогічних працівників та 2150 фахівців у сфері реабілітації та реадaptaції із Державної цільової програми виключено. Замість початково запланованих заходів із забезпечення проведення психологічного скринінгу і реабілітації та реадaptaції заплановано вивчення індивідуальних психологічних потреб усіх постраждалих учасників, щодо яких створено психологічний профіль.

Суттєво скорочено і потенційний контингент постраждалих учасників, який мав бути охоплений заходами Державної цільової програми протягом терміну її реалізації (2019-2023 роки). Кількість одержувачів послуг з психологічної реабілітації зменшено з 32 до 18,4 тис. осіб, або в 1,7 рази (впродовж 2019-2022 років - до 13,5 тис. осіб); надання послуг з психологічної реабілітації 38,6 тис. постраждалих учасників в умовах стаціонару вже не передбачалося, при цьому заплановано охопити послугами із санаторно-курортного лікування 68,7 тис. постраждалих учасників (проти 53 тис. осіб); планова кількість постраждалих учасників, яким надаватимуться послуги з професійної реадaptaції, зменшилася з 20,1 до 17,1 тис. осіб, або на 14,9 %. В частині запланованих витрат державного бюджету видатки на надання постраждалим учасникам послуг з психологічної реабілітації (допомоги) скорочено з 623,3 до 232 млн. грн. (у 2,7 рази), одночасно збільшено видатки на оплату послуг із санаторно-курортного лікування з 337,8 до 624,3 млн. грн. (у 1,8 рази) за незмінних планових видатках на заходи з професійної адаптації (138 млн. гривень).

У звіті відзначено, що на неодноразові запити Рахункової палати щодо оцінки обґрунтованості включених до Державної цільової програми показників чисельності, Мінветеранів не надавало інформації про загальну кількість постраждалих учасників на відповідні дати, мотивуючи це закриттям доступу до Єдиного державного реєстру ветеранів війни під час воєнного стану.

Не володіє цією інформацією і Мінсоцполітики, яке визначено державним замовником Державної цільової програми та згідно зі статтею 8 Закону України від 18.03.2004 № 1621 «Про державні цільові програми» (зі

змiнами) мало би здійснювати загальне керівництво і контроль за її розробленням і виконанням на початкових етапах завдань і заходів.

Оскільки Мінветеранів не володіло актуальною інформацією про контингент постраждалих учасників, вид та обсяги послуг, яких вони потребують, завдання Державної цільової програми щодо психологічної реабілітації ветеранів та прирівняних до них осіб виключено і замість нього включено надання психологічної допомоги, що, з одного боку, узгодило надання виду такої допомоги із завданнями і функціями, якими наділено цей уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері формування та реалізації

Отож, як наслідок попереднього вивчення предмету аудиту, відповідно до преамбули Звіту, ідентифіковано ризики неефективного використання коштів державного бюджету в частині надання вказаній категорії громадян деяких послуг із психологічної реабілітації та реадптації за відсутності затверджених стандартів і невідповідність видатків державного бюджету на реалізацію Державної цільової програми для загальної чисельності ветеранів та прирівняних до них осіб, яка у 2022 році різко зросла внаслідок повномасштабного військового вторгнення на територію України.

Зміни, внесені до Порядку № 1057 у жовтні 2021 року та травні 2022 року, що передбачали формування та ведення Реєстру постачальників послуг з психологічної реабілітації для ветеранів і членів їх сімей, надання послуг із психологічної реабілітації мультидисциплінарними командами закладів чи установ, які мають ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, включення до послуг із психологічної реабілітації психологічної діагностики, освіти та Інформування (психоедукації), консультування, психотерапії та групової роботи, не вирішили наявних на той час проблем якості надання реабілітаційних послуг, хоча і покращили ситуацію з відбором надавачів послуг, адже жодний із 14 закладів, що надавали послуги з психологічної реабілітації особам, які перебували на обліку на території Вінницької області, у 2020-2021 роках не було включено до переліків надавачів цих послуг у 2022-2023 роках через підвищені вимоги. Це свідчить, що у 2021 році послуги з психологічної реабілітації надавалися виключно санаторно-курортними закладами, які не відповідали встановленим критеріям щодо характеру та якості таких послуг.

Наприклад. Санаторій “Скадовськ” забезпечував надання послуг із психологічної реабілітації психологом, яка не мала вищої освіти за напрямками підготовки “Психологія” або “Медицина” (спеціалізація за фахом “медична психологія”, “психотерапія”, “психіатрія”, “психофізіологія”) та протягом останніх двох років не проходила відповідного підвищення кваліфікації. Санаторієм також не підтверджено відповідності приміщень закладу, у яких надавались послуги з психологічної реабілітації, вимогам щодо доступності для

фахівців у сфері реабілітації та реадaptaції, здійснення заходів з технічного та загальносистемного забезпечення функціонування Єдиного реєстру учасників бойових дій та електронної системи «Персональний кабінет ветерана», утворення та забезпечення функціонування центрів психологічної підтримки ветеранів війни.

За рахунок коштів:

- місцевих бюджетів передбачалося здійснити заходи з кадрового забезпечення посад фахівців із соціальної роботи, утворення та забезпечення функціонування центрів психологічної підтримки ветеранів війни;

- Міжнародного банку реконструкції та розвитку - розроблення прикладного програмного забезпечення Єдиного реєстру учасників бойових дій, електронної системи «Персональний кабінет ветерана» та комплексної системи захисту інформації щодо ветеранів війни у рамках проекту «Інформаційно-аналітична система управління соціальною підтримкою населення України (E-SOCIAL)», впровадження та введення в експлуатацію Єдиного реєстру учасників бойових дій.

Реалізація решти передбачених Державною цільовою програмою завдань і заходів не потребувала додаткового фінансування.

Відповідно до змін, внесених упродовж 2019-2020 років до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної цільової програми з медичної, фізичної реабілітації та психосоціальної реадaptaції постраждалих учасників Революції Гідності, учасників антитерористичної операції та осіб, які брали участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації в Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, на період до 2023 року» № 1021, строки досягнення цільових показників Державної цільової програми продовжено до 2023 року, при цьому орієнтовний обсяг фінансування на реалізацію її заходів зменшено до 1852,7 млн. грн. (на 90,2 млн. грн, або 4,6 %) одночасно зі зменшенням кількості визначених завдань із 12 до 11 і заходів з їх досягнення із 45 до 36. Планові витрати за рахунок коштів державного бюджету зменшено до 1057,7 млн. грн. (на 92,9 млн. грн., або 8,1%) і передбачено можливість фінансування окремих заходів, зокрема забезпечення організації національних Ігор Нескорених (Invictus Games), за рахунок інших джерел (інші бюджетні програми, бюджетні призначення на організаційне забезпечення діяльності органів влади, інші не заборонені законодавством джерела).

За рахунок коштів державного бюджету передбачалося здійснити заходи з технічного та загальносистемного забезпечення функціонування Єдиного державного реєстру ветеранів війни та інформаційно-аналітичної системи обліку для адміністрування потреб ветеранів (електронної платформи «Е-ветеран»), інформування постраждалих учасників та членів їх сімей про їх права та можливості щодо проходження реабілітації та реадaptaції шляхом проведення інформаційних кампаній, надання психологічної допомоги постраждалим учасникам, утворення і забезпечення функціонування регіональних центрів психосоціальної адаптації ветеранів «Ветеранський простір», надання освітніх послуг суб'єктами освітньої діяльності постраждалим учасникам, проведення санаторно-курортного лікування постраждалих учасників, забезпечення організації національних Ігор Нескорених (Invictus Games).

Відповідальним за реалізацію вказаних заходів визначено Мінветеранів як державного замовника Державної цільової програми, яке, крім того, мало забезпечити вивчення питання створення та організації роботи телефонної «гарячої лінії» для постраждалих учасників та членів їх сімей з метою надання послуг з консультування та екстреної психологічної допомоги; вивчення міжнародного досвіду проведення реабілітації та реадaptaції постраждалих учасників; впровадження інформаційно-аналітичної системи обліку для адміністрування потреб ветеранів (електронної платформи «Е-ветеран»); розроблення і впровадження галузевого стандарту психосоціальної реадaptaції постраждалих учасників; розроблення комплексних програм родинної реабілітації; проведення аналізу фактичного виконання нормативно-правових актів і заходів з реабілітації та реадaptaції постраждалих учасників, а також перевірки діяльності установ та закладів, які надають послуги з реабілітації та реадaptaції, та їх кадрового забезпечення.

За рахунок коштів місцевих бюджетів (780,3 млн. грн.) передбачалося здійснити заходи з кадрового забезпечення посад фахівців із соціальної роботи з постраждалими учасниками та членами їх сімей в об'єднаних територіальних громадах, частково профінансувати заходи з утворення і забезпечення функціонування регіональних центрів психосоціальної адаптації ветеранів «Ветеранський простір», а за рахунок коштів допомоги Міжнародного банку реконструкції та розвитку (12 млн. грн.) - розроблення прикладного програмного забезпечення Єдиного державного реєстру ветеранів війни, інформаційно-аналітичної системи обліку для адміністрування потреб ветеранів (електронної платформи «Е-ветеран»), комплексної системи захисту інформації у рамках Єдиного державного реєстру ветеранів війни, впровадження та введення в експлуатацію Єдиного державного реєстру ветеранів війни.

осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Аналогічні проблеми з кваліфікацією психологів та відповідністю встановленим нормам мали санаторії “Конвалія”, ДП “Південь-курорт-сервіс”, “Орізонт”, “Золота Нива”, “Примор'я” імені Сергія Лазо, “Авангард”, “Женева”, ДП Клінічний санаторій “Карпати”, ТОВ “Санаторій “Борисфен”, Волинське ОС “Лісова пісня”, ДП СКК “Моршинкурорт ЗАТ Укрпрофоздоровниця”, ТОВ “Плай-курорт-сервіс”. При цьому лише УПСЗН Вінницької райдержадміністрації у 2021 році вказаним суб'єктам за надані послуги з психологічної реабілітації 28 постраждалих учасників сплачено з державного бюджету 342,5 тис. гривень.

Шевченківським відділом соціального захисту населення (м. Львів) укладено з Волинським ОС “Лісова пісня” та ЛП СКК “Моршинкурорт ЗАТ Укрпрофоздоровниця” п'ять договорів щодо надання послуг з психологічної реабілітації на загальну суму 62,4 тис. грн, які не відповідають нормам пункту 5 Вимог до суб'єктів надання послуг із психологічної реабілітації, затверджених наказом Мінветеранів від 28.12.2020 № 245, що є недотриманням вимог пункту 5 Порядку № 497 та пункту 2 Порядку № 1057. У цих закладах психологічну реабілітацію пройшли 5 осіб.

Однак, навіть після чотирьох років реалізації завдань і заходів Державної цільової програми, жодний міжнародний протокол щодо надання послуг із психологічної реабілітації не пройшов процедури стандартизації та імплементації в Україні, а розроблення власних стандартів комплексу заходів психологічної реабілітації в Україні Мінветеранів як уповноважений державний орган не ініціювало. Зазначене унеможливило здійснення Міністерством передбаченої Порядком № 1057 (з урахуванням змін) об'єктивної оцінки якості наданих фахівцями послуг з психологічної реабілітації, при цьому інформацією про результати моніторингу надання таких послуг Мінветеранів не володіє. Як наслідок, ветеранів та прирівняних до них осіб надавалися послуги неналежної якості з точки зору відновлення або компенсації втрачених психічних функцій, як наслідок, на оплату послуг нерезультативно використано 177,9 млн. грн. із затверджених у державному бюджеті за бюджетною програмою КПКВК 1501040 на зазначені цілі млн. гривень.

Аудит засвідчив, що обсяги наданих послуг з психологічної реабілітації та використаних на їх оплату коштів державного бюджету безпосередньо залежали від доступності послуг для отримувачів, яка в деяких регіонах є обмеженою через нерівномірне територіальне розташування суб'єктів надання послуг. Так, із включених Мінветеранів до переліку 45 постачальників послуг із психологічної реабілітації 35 розташовані у великих містах (Одеса - 4, Львів і Полтава - по 3, Луцьк, Ужгород, Івано-Франківськ, Київ, Славута - по 2). У Дніпропетровській, Чернігівській та Черновецькій областях постачальників послуг із психологічної реабілітації немає (мультидисциплінарні команди не створені). Певною мірою це також пов'язано з недостатністю досвідчених кадрів (психологів, психіатрів), які відповідно до вимог Мінветеранів мають входити до складу мультидисциплінарної команди. Зокрема, Комісією з відбору суб'єктів надання послуг із психологічної реабілітації у зв'язку з відсутністю у психолога досвіду за фахом не рекомендовано включення до Реєстру надавачів послуг

Комунальне некомерційне підприємство «Вінницька клінічна багатопрофільна лікарня» Вінницької міської ради, Комунальне некомерційне підприємство «Барвінківська центральна міська лікарня» Барвінківської міської територіальної громади Ізюмського району Харківської області.

Після внесення у травні 2022 року змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів із психологічної допомоги ветеранам війни, особам, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, членам сімей таких осіб, постраждалим учасникам Революції Гідності, членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членам сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України № 497 (далі – Порядок 497) кардинально змінився механізм оплати надавачам вартості послуг із психологічної реабілітації. Із положень Порядку № 497 виключено норму щодо наявності розпорядників коштів нижчого рівня (регіональні та районні органи соціального захисту населення) та передбачено відшкодування вартості вказаних послуг відповідно до договорів, укладених безпосередньо Мінветеранів із суб'єктами надання послуг. При цьому затверджені наказом Мінветеранів від 23.06.2022 № 103 форми примірних договорів, специфікації та акта наданих послуг із психологічної реабілітації не передбачали включення до вартості послуг суми ПДВ. Однак, як встановлено аудитом, визначений пунктом 7 Порядку № 497 тариф на послуги із психологічної реабілітації, які надаються мультидисциплінарними командами суб'єкта надання послуг, у розмірі 153,1 тис. грн включав ПДВ, що підтверджено додатком до Пояснювальної записки до проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до порядків, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 р. № 497 і від 27 грудня 2017 р. № 1057».

Як наслідок, за результатами аудиту встановлено факт використання у 2022 році 2,9 млн. грн. коштів державного бюджету, сплачених Мінветеранів за тарифом (153,1 тис. грн), що включав ПДВ, натомість в укладених Мінветеранів договорах на відшкодування та в актах наданих послуг їх вартість за погодженням із суб'єктами надання послуг вказувалася без ПДВ. Оскільки надавачами послуг були переважно комунальні некомерційні підприємства (медичні заклади), що надають послуги з охорони здоров'я і не є платниками ПДВ, включення до тарифу цього податку має ознаки неекономного використання коштів державного бюджету.

Довідково. У 2022 році Мінветеранів на підставі актів наданих послуг відшкодувало надавачам 17644,8 тис. грн (ПДВ (20 %) - 2940,6 тис. грн.).

Рахунковою палатою визначено, що до внесення змін Мінветеранів не забезпечувало належного контролю за використанням коштів державного бюджету розпорядниками нижчого рівня. Звітність органів соціального захисту населення про використання бюджетних коштів, яка мала подаватися до Мінветеранів щокварталу відповідно до пункту 9 Порядку № 497, надходила в окремих випадках у вигляді оперативної інформації, а не за формою, затвердженою наказом Мінветеранів від 16.08.2019 № 51, або взагалі не надходила. Отже, дані звітів про виконання у 2019-2021 роках паспорта бюджетної програми в частині обсягів використаних коштів (21354,8; 61595,8 і

77262,7 тис. грн. відповідно) є сумнівними, оскільки не відповідають даним звітів регіональних органів (14354,9; 59688,1 і 77415,9 тис. гривень).

Як наслідок, через неефективний контроль за рухом і витрачанням фінансових ресурсів на усіх етапах мали місце численні порушення бюджетного законодавства, неекономного та нерезультативного використання бюджетних коштів, що підтверджено аудитами у регіонах. Зокрема, Шевченківським відділом соціального захисту населення управління соціального захисту департаменту гуманітарної політики Львівської міської ради зайво відшкодовано ТОВ «Ірбіс», ТОВ ОГІК «Планета Здоров'я» та ДП КС «Карпати» 14 тис. грн. за 201 годину ненаданих послуг із психологічної реабілітації, з яких надавачами послуг повернено до державного бюджету 2,9 тис. грн., використання коштів у сумі 11,1 тис. грн. призвело до завдання державі матеріальної шкоди (збитків).

Таким чином, за чотири роки реалізації завдань і заходів Державної цільової програми Мінветеранів як її державним замовником та координатором виконання не створено належного методичного та організаційного підґрунтя для надання постраждалим учасникам якісних послуг із психологічної реабілітації, які б забезпечували відновлення або компенсацію втрачених психічних функцій. Як наслідок, у 2019-2022 роках на оплату таких послуг нерезультативно використано 177,9 млн. грн. коштів державного бюджету. Мінветеранів також не забезпечено належного виконання функцій головного розпорядника коштів державного бюджету та ефективного управління ними. У 2019-2022 роках не використано та повернуто до державного бюджету 62,5 млн. грн. Звіт про виконання паспорта бюджетної програми за 2022 рік не містить інформації про використання 6,1 тис. грн. на виплату семи постраждалим учасникам компенсації вартості проїзду до суб'єктів надання послуг із психологічної реабілітації та у зворотному напрямку, що є порушенням бюджетного законодавства в частині включення до звітів недостовірної інформації. Ідентифіковано неекономне використання 2,9 млн. грн. коштів державного бюджету, спрямованих на сплату податку на додану вартість у загальній вартості оплачених Мінветеранів послуг. Крім того, внаслідок сплати за ненадані послуги з психологічної реабілітації державі завдано матеріальної шкоди (збитків) на суму 11,1 тис. гривень.

Як окремий захід у межах завдання Державної цільової програми (з урахуванням змін) щодо забезпечення проведення психологічного скринінгу і реабілітації та реадaptaції передбачалося утворення і забезпечення функціонування 25 (щороку по п'ять) регіональних центрів психосоціальної адаптації ветеранів «Ветеранський простір», на що з державного бюджету спрямовувалося 4,4 млн грн, з місцевих бюджетів - 163,9 млн. грн.

Водночас у сфері управління Мінветеранів у 2019-2022 роках функціонувало тільки 5 центрів соціально-психологічної реабілітації населення (далі - Центри). Будь-яких обґрунтувань утворення додаткових Центрів Мінветеранів не надано. У 2019 році в частині виконання завдань і заходів Державної цільової програми Мінветеранів відзвітувало про створення двох нових ветеранських просторів у Житомирі та Миколаєві, зазначивши про

початок виконання запланованих заходів програми та затвердження власним наказом від 13.01.2020 № 8 Методичних рекомендацій щодо створення та діяльності ветеранських просторів. Ще один ветеранський простір згідно зі звітністю Мінветеранів утворено у 2021 році за рахунок коштів місцевого бюджету. Кошти державного бюджету на створення додаткових ветеранських просторів у 2019-2022 роках не використовувалися.

Довідково. У 2021 році Мінветеранів включило до звіту про виконання Державної цільової програми як виконаний захід створення додаткового ветеранського простору - КП "Чернігівський обласний центр комплексної реабілітації та обслуговування учасників бойових дій, членів їх родин та сімей загиблих". При цьому засновником комунального підприємства фактично є Чернігівська обласна рада (код ЄДРПОУ 256187410). Дата запису в Єдиному державному реєстрі про проведення державної реєстрації юридичної особи - 29.11.2018. Основні види діяльності: 86.10 Діяльність лікарняних закладів; 86.21 Загальна медична практика тощо.

Існуючі Центри створено ще у 1994 і 2000 роках у районах найбільшого зосередження населення, постраждалого внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС, на виконання статті 17 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» № 796, спільного рішення ЮНЕСКО та Уряду України від 01.02.1993 у межах програми ООН «ЮНЕСКО – Чорнобиль». Відповідно до адміністративно-територіального розташування Центри підпорядковано Київській і Житомирській обласним державним адміністраціям, які є їхніми засновниками. У вересні 2014 року Центри передано до сфери управління Служби, а у червні 2019 року – Мінветеранів, та визначено, що отримувачами їх послуг є виключно учасники АТО, які мають статус учасника бойових дій, інваліда війни або учасника війни. Центри не працюють у форматі ветеранських просторів.

Довідково. Чотири Центри утворені та функціонують у Київській області (сmt Бородянка, м. Боярка, м. Іванків та м. Славутич), один - у Житомирській області (м. Коростень).

Механізм використання коштів державного бюджету за КПКВК 1501040 для забезпечення функціонування та розвитку Центрів визначено Порядком № 149, який передбачає спрямування коштів на оплату праці працівників з нарахуваннями; придбання предметів, матеріалів, обладнання та інвентарю; оплату робіт та послуг (у тому числі комунальних послуг та енергоносіїв); службові відрядження в межах України; обов'язкові платежі до бюджету з урахуванням необхідності погашення заборгованості за бюджетними зобов'язаннями минулих років, зареєстрованими в органах Казначейства.

За даними звітності Мінветеранів про виконання завдань і заходів Державної цільової програми, упродовж 2019-2022 років на вказані цілі з державного бюджету використано 66,9 млн грн, що більше ніж у 15 разів перевищило показники програми та є наслідком необгрунтованого планування Службою у 2019 році та Мінветеранів видатків і невиконання ними функцій державного замовника Державної цільової програми в частині актуалізації її

показників та заходів. До того ж зазначені показники не узгоджуються з даними бюджетної звітності Мінветеранів за бюджетною програмою КПКВК 1501040, згідно з якими на здійснення заходів з надання соціальної та психологічної допомоги Центрами за вказаний період використано 74,9 млн. грн. коштів загального фонду державного бюджету. Видатки за рахунок коштів спеціального фонду становили 2,9 млн. грн.

Відповідно до положень Центри реалізують покладені на них завдання шляхом проведення комплексу заходів, спрямованих на соціально-психологічну допомогу (індивідуальні консультації, індивідуальна робота, групова робота з практичними психологами та фахівцями із соціальної роботи), інформаційно-просвітницьку діяльність, організаційно-методичну діяльність, фізкультурно-оздоровчу роботу, масові заходи, юридично-правову допомогу, аналітико-дослідницьку діяльність, співпрацю з різними державними та недержавними організаціями для учасників бойових дій, учасників війни, ветеранів війни, членів їх сімей, а також іншим категорія громадян.

При цьому положення про Центри не передбачають надання послуг з психологічної реабілітації, що не відповідає назві цих установ. Згідно з Порядком використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів щодо надання соціальної та психологічної допомоги центрами соціально-психологічної реабілітації населення № 149 Центри мають здійснювати лише заходи щодо надання соціальної та психологічної допомоги її отримувачам. Замість порядків № 1057 і № 1338 Мінветеранів керується поняттям «психологічна реабілітація», визначеним у Словнику професійної термінології для майбутніх фахівців Національної гвардії України (до курсу «Українська мова за професійним спрямуванням»), у частині того, що підставою для надання послуг із психологічної реабілітації є направлення лікаря, який надає первинну медичну допомогу, або направлення лікуючого лікаря тощо, а це не передбачено положеннями про Центри.

Встановлено, що діяльність Центрів обмежується наданням різним категоріям отримувачів послуг із психосоціальної адаптації до життєвих ситуацій, а також допомоги у вирішенні психологічних проблем, спричинених складними життєвими обставинами тощо. При цьому до отримувачів послуг згідно з положеннями про Центри не включено громадян з числа осіб, яким встановлено статус осіб з інвалідністю внаслідок війни, хоча вони мають право на отримання такої допомоги згідно з пунктом 10 частини другої статті 7 Закону № 3551. Водночас змінами, внесеними до Порядку № 149 постановою Кабінету Міністрів України від 18.05.2017 № 343, категорію потенційних отримувачів послуг Центрів розширено і до неї включено громадян, які постраждали внаслідок надзвичайних ситуацій та/або зазнали впливу життєвонебезпечних чи психотравмуючих подій, потрапили в кризову життєву ситуацію. Однак завданнями і заходами Державної цільової програми, а також метою і завданнями бюджетної програми за бюджетною програмою КПКВК 1501040 не передбачено надання за рахунок коштів державного бюджету послуг з психологічної реабілітації або психологічної допомоги вказаній категорії громадян.

Зміщення пріоритетів діяльності Центрів від орієнтації на потреби ветеранів війни та прирівняних до них осіб до інших категорій громадян підтверджується і статистичними даними Центрів про результати їх роботи. Зокрема, із загальної кількості звернень, які надійшли до Центрів упродовж 2019-2022 років (213,6 тис.), звернення ветеранів АТО становили лише 26,5 % (56648 од.), членів їх сімей - 26,3 %. (56277 од.), інших категорій громадян - 47,1% (100711 звернень).

Довідково. Впродовж 2019-2022 років Центр у м. Коростень надавав послуги іншим категоріям населення (дітям, учням, студентам, фахівцям Центру). При цьому Центр не володіє інформацією щодо фактів перебування отримувачів послуг у надзвичайних, кризових життєвих ситуаціях або про те, що вони стази учасниками небезпечних, психотравмуючих подій, тематика заходів не відповідає професійній спрямованості роботи психолога та його посадовій інструкції (бесіди за темою "Всеукраїнській день вишиванки: пам'ятаємо наші традиції", масовий захід "Українці - єдині " тощо).

Рахунковою палатою зазначено, що система статистичного та оперативного обліку Центрів на сьогодні є неефективною, застарілою та потребує вдосконалення. Через низький рівень розвитку інформаційних технологій та відсутність фінансування для побудови інформаційних систем унеможливлено скорочення в часі та спрощення за формою міжвідомчої взаємодії при здійсненні Мінветеранів контрольних функцій. Так, Центри подають до Мінветеранів щоквартальні та річні оперативні звіти щодо кількості звернень і статистичні звіти в розрізі форм роботи, проведених заходів та кількості відвідувачів лише за трьома категоріями отримувачів послуг: ветерани АТО, члени їх сімей, інші категорії громадян. Однак підтвердити чи спростувати приналежність отримувачів послуг до однієї з трьох категорій не є можливим, оскільки облікові форми не містять записів про реквізити документів, що підтверджують статус осіб, які отримали соціально-психологічну допомогу.

Довідково. Внутрішніми документами Державної служби України у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції у 2017 році змінено Інструкцію з обліку роботи з отримувачами послуг у центрах соціально-психологічної реабілітації населення, що належать до сфери управління Державної служби України у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції, та листом від 31.03.2017 № 1350/01/04.1-17 запропоновано Центрам вести основні форми обліку роботи з отримувачами послуг у довільній формі та затвердити з урахуванням специфіки діяльності власними організаційно-розпорядчими документами порядок обліку роботи з отримувачами послуг. Як наслідок, на час аудиту в Центрах, зокрема, у смт Бородянка та м. Боярка облік отримувачів послуг автоматизовано власними силами працівників, а в Центрі у м. Іванків облік ведеться виключно в паперовому вигляді.

За наслідками аудиту, будь-якої внутрішньовідомчої взаємодії між Центрами та Мінветеранів як органом управління за останні чотири роки не здійснювалося. Центрами не проводилися передбачені їхніми положеннями

дослідження та опитування отримувачів послуг з метою удосконалення діяльності на підставі визначення потреб жителів регіону в окремих видах соціальної та соціально-психологічної допомоги. Жодних пропозицій або звернень щодо удосконалення роботи не готувалося та до Мінветеранів не надсилалося. При цьому Мінветеранів не розглядало, а отже й не затверджувало щорічних планів Центрів, не розробляло та не затверджувало необхідних для їхньої діяльності порядків, стандартів і нормативів, які б регламентували виконання Центрами основних завдань.

За даними Рахункової палати, до щорічних планів діяльності Мінветеранів захід про результати роботи Центрів включено лише у 2021 році, однак виконання цього заходу обмежилось наведенням статистичних даних щодо кількості наданих Центрами послуг. На 2022 рік заплановано проведення моніторингу надання Центрами соціальної та психологічної допомоги, який, за інформацією Міністерства, отриманою на запит контрольної групи Рахункової палати, не здійснювався у зв'язку з відсутністю відповідного розпорядчого документа. Міністерство обмежилось проведенням щомісячних нарад з керівниками Центрів у робочому порядку. Взаємодія та координація діяльності Центрів протягом 2019-2022 років відбувалася шляхом проведення щомісячних робочих нарад, на яких здійснювався обмін інформацією та надавалися роз'яснення щодо подальшої роботи установ, документального підтвердження фактів проведення таких нарад немає.

Як наслідок, діяльність Центрів була безсистемною та через відсутність ефективного інформування та адміністрування потреб громадян у вказаній сфері не забезпечувала вирішення визначеної Державною цільовою програмою проблеми реабілітації та реадптації ветеранів та прирівняних до них осіб.

Довідково. Повною мірою не функціональна така основна форма психопрофілактичної роботи і адресної соціально-терапевтичної допомоги особам, що перебувають в кризових станах, як 'телефон довіри (у Центрі в м. Боярка - у 2021-2022 роках, Центрі в смт Бородянка взагалі). Крім того, ця форма роботи не передбачена навіть посадовими обов'язками психологів Центрів.

Під час аудиту, виявлено також проблеми з доступом до інформації про діяльність Центрів. Зокрема, ознайомлення з такою інформацією Центру в смт. Бородянка у соцмережі Facebook потребує реєстрації облікового запису споживача, що не є зручним у разі кризової або стресової ситуації. Сайт Центру в м. Коростень містить застарілу інформацію за 2019-2020 роки. Веб-сторінки

Центрів не адаптовані до потреб людей з порушеннями зору, не містять інформації для кожної категорії осіб, визначеної Порядком № 149.

В результаті аудиту, виявлено що Мінветеранів не виконувало функції головного розпорядника коштів державного бюджету в частині здійснення контролю за діяльністю Центрів як розпорядників коштів державного бюджету нижчого рівня та за витрачанням ними бюджетних коштів, що є недотриманням вимог пункту 9 частини п'ятої статті 22 Бюджетного кодексу України. Внутрішні аудити Центрів у м. Коростень і смт. Бородянка передбачалися лише операційним планом діяльності з внутрішнього аудиту на 2022 рік, але не проводилися у зв'язку з вторгненням в Україну країни-агресора та повним руйнуванням приміщення Центру в смт. Бородянка внаслідок прямого влучання ворожого снаряда.

Зокрема, аудитами, проведеними в Центрах, встановлено системні недоліки та численні факти порушень законодавства з бухгалтерського обліку та інших нормативно-правових актів, неекономного використання бюджетних коштів. Так, через відсутність у Мінветеранів достатньої нормативної бази щодо атестування практичних психологів та фахівців із соціальної роботи громадянам не надавалася якісна допомога Підвищення кваліфікації лише одного працівника Центру в м. Коростень проведено тільки у 2020 році. На посади юрисконсульта і практичного психолога призначались працівники, які не відповідали кваліфікаційним вимогам посадових інструкцій. У Центрі в м. Боярка фахівці із соціальної роботи не проходили атестації.

У порушення вимог законодавства (за відсутності нормативів чисельності працівників бухгалтерського обліку та без урахування вимог Типового положення про бухгалтерську службу бюджетної установи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.01.2011 № 59, за відсутності в Центрах відокремлених підрозділів з бухгалтерського обліку) на оплату праці головних бухгалтерів замість спеціалістів-бухгалтерів, неекономно використано 398,2 тис. грн. Відсутність стандартизованого підходу до визначення кількості штатних одиниць Центрів, заповненості посад призвела до неекономного використання ще 532,1 тис. грн. на преміювання керівництва Центру в м. Коростень у розмірі 185-720% посадових окладів за рахунок економії фонду оплати праці, незважаючи на те, що повного та своєчасного виконання покладених на Центр завдань не забезпечено. Центром у м. Боярка з 01.01.2020 по 31.12.2022 з працівниками укладено 15 договорів цивільно-правового характеру на загальну суму 79,5 тис. грн, які мають ознаки підміни трудових відносин цивільно-правовими з метою уникнення обов'язку забезпечення працівникам гарантій, визначених законодавством про працю. Крім того,

аудитами в Центрах встановлено інші порушення на суму 4630,5 тис. грн. і порушення законодавства про публічні закупівлі на суму 306,2 тис. грн.

Довідково. Вартість проектно-кошторисної документації на реконструкцію зруйнованої будівлі (4078 тис. грн.) віднесено на матеріальні витрати, затрати на її виготовлення не відображено у фінансовій звітності у складі нефінансових активів. На позабалансовому рахунку 011 "Орендовані основні засоби розпорядників бюджетних коштів не відображено вартості майна, яке перебувало у тимчасовому користуванні, на загальну суму 360 тис. грн. (Центр в смт Бородянка). За відсутності дефектних актів проведено переоцінку та модернізацію основних засобів на загальну суму 101,2 тис. грн., завищено в обліку вартість активу на суму 11 тис. грн. (Центр м. Боярка). Не проведено експертної грошової оцінки та не оформлено права власності на земельну ділянку, а також будівлю і огорожу, не відображено в обліку вартості двох об'єктів нерухомості на суму 28,2 тис. грн, не проведено переоцінки основних засобів з нульовою залишковою вартістю (Центр у м. Іванків). Здійснено 16 тендерних закупівель (комп'ютерна і побутова техніка, багатофункціональне аудіовізуальне обладнання) на загальну суму 306,2 тис. грн, при цьому в електронній системі не оприлюднено річного плану, на придбання спортивного обладнання нерезультативно використано 52,1 тис. грн (Центру м. Коростень).

Таким чином, діяльність функціонуючих у сфері управління Мінветеранів Центрів обмежена наданням психологічної допомоги іншим категоріям громадян, що не узгоджується з цільовим призначенням цих установ та не забезпечує досягнення мети Державної цільової програми, згідно з якою діяльність Центрів є одним із засобів вирішення проблем ветеранів війни та прирівняних до них категорій осіб у сфері соціальної реадaptaції та психологічної реабілітації. Результат бездіяльності Мінветеранів щодо управління та координації роботи Центрів – це їх застаріла та неефективна система статистичного і операційного обліку, безсистемна діяльність, недосконала методологічна база, а також низька кваліфікація практичних психологів, що унеможливорює надання постраждалим учасникам якісних психологічних послуг з огляду на специфічність їх проблем.

У звіті Рахункової палати вказано, що внаслідок неналежного виконання Мінветеранів функцій головного розпорядника бюджетних коштів Центрами допущено численні фінансові порушення і порушення законодавства про публічні закупівлі на загальну суму 4936,7 тис. грн. (6,6 % коштів загального фонду, використаних у 2019-2022 роках на утримання Центрів), а також неекономне використання коштів державного бюджету на суму 930,3 тис. грн.

За результатами аудиту Міністерством у справах ветеранів України і Міністерством соціальної політики України, як головними розпорядниками бюджетних коштів у 2019-2022 роках, органами соціального захисту населення у Закарпатській, Київській, Львівській областях і м. Києві як розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня не забезпечено ефективного управління та використання коштів державного бюджету, що виділялися в цей період за окремими бюджетними програмами на реалізацію заходів з реабілітації та реадaptaції постраждалих учасників Революції Гідності, антитерористичної операції та відсічі збройної агресії проти України (далі – учасники).

За 2019-2022 роки не сформовано повного пакету послуг з реабілітації та реадaptaції цієї категорії громадян, які позбавлені своєчасного і достовірного інформування про зміст послуг і порядок їх одержання. При тому, частка ветеранів війни у складі постраждалих учасників є високою, їх чисельність до цього часу належним чином (із застосуванням цифрових технологій) не облікована. Це свідчить про те, що держава в особі центральних органів виконавчої влади та установ не розробила і не реалізувала стратегії (покрокового алгоритму) переходу громадян від військової служби до цивільного життя та не сформувала належної системи надання послуг з реабілітації та реадaptaції за рахунок бюджетних коштів. Як наслідок, у 2019-2022 роках понад 83 тис. ветеранів та прирівняних до них осіб не одержали якісних, доступних і безоплатних послуг з реабілітації та реадaptaції.

За висновками Рахункової палати, не ефективно управління Міністерством соціальної політики України у I півріччі 2019 року та Міністерством у справах ветеранів України впродовж II півріччя 2019-2022 року коштами бюджетної програми бюджетною програмою КПКВК 1501040, призвело до:

- неефективного використання коштів державного бюджету на суму 182,1 млн. грн. (нерезультативне – 178,2 млн. грн., неекономне 3,9 млн. грн.),
- порушення бюджетного законодавства – 223,3 млн. грн.,
- порушення законодавства про публічні закупівлі – 0,3 млн. грн.,
- інші порушення – 4,8 млн. грн.

Разом з тим, Міністерством у справах ветеранів України не досягнуто мети Державної цільової програми з медичної, фізичної реабілітації та психосоціальної реадaptaції постраждалих учасників Революції Гідності, учасників антитерористичної операції та осіб, які брали участь у здійсненні заходів із забезпечення їх здійснення, на період до 2023 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.12.2018 №1021 (зі змінами),

завдання та заходи якої реалізувалися у 2019-2022 роках за рахунок зазначених бюджетних програм, у частині забезпечення фізичної, медичної, психологічної реабілітації і соціальної та професійної реадaptaції ветеранів та прирівняних до них осіб.

Нормативно-правове забезпечення реалізації завдань і заходів Державної цільової програми бюджетною програмою КПКВК 1501040 впродовж 2019-2022 років було недосконалим і суперечливим, що негативно вплинуло на досягнення мети Державної цільової програми та ефективність використання бюджетних коштів.

Суттєві прогалини мала організація виконання Державної цільової програми і бюджетної програми, коштами яких фінансувалися заходи з реабілітації та реадaptaції ветеранів та прирівняних до них осіб, що призвело до численних порушень бюджетного законодавства і нерезультативного та неекономного використання бюджетних коштів.

Причиною переважної кількості виявлених аудитом порушень і нерезультативного, неекономного та з порушенням вимог законодавства використання коштів державного бюджету за програмою бюджетною програмою КПКВК 1501040 у 2019-2022 роках є незабезпечення Міністерством у справах ветеранів ефективного внутрішнього контролю на усіх етапах виконання як бюджетної програми, так і Державної цільової програми.

З огляду на закінчення строку реалізації завдань та заходів Державної цільової програми та актуальність переважної більшості проблем, наявних на дату її затвердження у 2018 році, з початку 2023 року активізовано роботу для їх вирішення, чому певною мірою сприяло проведення зазначеного аудиту. Однак, провідна роль у вирішенні проблем Захисників і Захисниць України належить Міністерству у справах ветеранів України. При цьому, належно не використовується міжнародний досвід у сфері соціальної реабілітації та реадaptaції ветеранів війни, який є вагомим та визначає першочерговість та важливість саме послуг з підтримки психічного здоров'я не лише ветеранів війни після закінчення бойових дій, а й членів їх сімей.

Узагальнюючи свій висновок, Рахункова палата пропонує розглянути питання:

- внесення до Верховної Ради України законопроект про психологічну допомогу, який має врегулювати види та рівні послуг у сфері психічного здоров'я та посилити контроль держави за якістю цих послуг шляхом

ліцензування, вирішення колізій між психіатричною допомогою та іншими послугами психічного здоров'я;

- розробки проекту змін до Положення про Міністерство у справах ветеранів України у частині покладання на нього завдань із забезпечення формування та реалізації державної політики у сферах медичної реабілітації та психологічної реадaptaції ветеранів війни та прирівняних до них осіб;

- розробки та затвердження, з урахуванням міжнародного досвіду, стандарти надання ветеранам та прирівняним до них особам послуг із психологічної реабілітації;

- актуалізації механізму розрахунків компенсації за санаторно-курортну путівку, яка надається ветеранам та прирівняним до них особам за їх бажанням, визначеного Порядком № 785;

- розробки та подання до Кабінету Міністрів України проекти змін до порядків надання постраждалим учасникам послуг з професійної адаптації (Порядок 179) та використання коштів державного бюджету на вказані цілі (Порядок 432) у частині запровадження вимог щодо документального підтвердження постраждалим учасникам успішного завершення курсу навчання;

- розгляду питання про доцільність подальшого функціонування у сфері управління Міністерства у справах ветеранів Центрів з огляду на виконанні завдання та результативність діяльності, за умови збереження центрів у сфері управління Міністерством у справах ветеранів, а також розробити та затвердити в установленому порядку стандарт надання послуг Центрами для забезпечення належної їх якості та рівності підходів до реінтеграції ветеранів війни.

Міністерство у справах ветеранів України у своєму листі вих. № 6638/1.2/6.3-23 від 14.07.2023 повідомило про опрацювання Звіту та враховуючи необхідність у комплексному напрацюванні підходу у вирішенні питань попросило відтермінувати розгляд зазначеного питання та відповідно не надало пропозицій щодо шляхів опрацювання пропозицій наданих Рахункової палатою.

Міністерство соціальної політики України в межах компетенції повідомило про стан виконання Звіту.

Міністерство фінансів України за результатами розгляду рекомендацій Рахункової палати повідомило Міністерство у справах ветеранів про необхідність вжиття термінових заходів для усунення виявлених порушень і дотримання фінансово-бюджетної дисципліни під час витрачання бюджетних коштів, забезпечення ефективного управління бюджетними коштами,

здійснення контролю за використанням державних коштів тощо. Крім того, для запобігання надалі порушенням та нераціональному використанню коштів Міністерство у справах ветеранів має забезпечити ефективне управління бюджетними ресурсами, покращити фінансову дисципліну, дотримуватися вимог законодавства, посилити внутрішній контроль і забезпечувати ефективне та цільове використання коштів, здійснювати системний аналіз планування і використання коштів з оцінкою можливих ризиків та визначення варіантів їх уникнення, налагодити систему оцінки якості надання послуг, систематично здійснювати перевірку, моніторинг та аналіз діяльності центрів соціально-психологічної допомоги населенню тощо. Також, Міністерство фінансів України повідомило Міністерство у справах ветеранів про те, що у разі надходження до Мінфіну відповідних пропозицій, спрямованих на виконання рекомендацій Рахункової палати, разом із фінансово-економічними обґрунтуваннями, розрахунками та джерелами покриття додаткових видатків розгляне їх в установленому порядку.

Обласні військові адміністрації повідомляють про актуальність державної політики соціального захисту ветеранів війни та погоджуються з необхідністю розвитку та вдосконаленні законодавчих і підзаконних актів України з метою покращення послуг, які надаються в межах державних програм.

Враховуючи вищезазначене, а також те, що заходи, вжиті Кабінетом Міністрів України, центральними та місцевими органами виконавчої влади, щодо ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на реалізацію заходів з реабілітації та реадaptaції постраждалих учасників Революції Гідності, антитерористичної операції та відсічі збройної агресії проти України не досягли результатів, Комітет **в и р і ш и в:**

I. Інформацію Рахункової палати України щодо ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на реалізацію заходів з реабілітації та реадaptaції постраждалих учасників Революції Гідності, антитерористичної операції та відсічі збройної агресії проти України взяти до відома.

II. Роботу Міністерства у справах ветеранів України щодо ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на реалізацію заходів з реабілітації та реадaptaції постраждалих учасників Революції Гідності, антитерористичної операції та відсічі збройної агресії проти України визнати на неналежному рівні та **р е к о м е н д у є:**

1. Кабінету Міністрів України:

- внести до Верховної Ради України законопроект про психологічну допомогу, який має врегулювати види та рівні послуг у сфері психічного здоров'я та посилити контроль держави за якістю цих послуг шляхом ліцензування, вирішення колізій між психіатричною допомогою та іншими послугами психічного здоров'я;

- розробити та затвердити, з урахуванням міжнародного досвіду, стандарти надання ветеранам та прирівняним до них особам послуг із психологічної реабілітації;

- розробити та затвердити зміни до порядків надання постраждалим учасникам послуг з професійної адаптації (Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів із соціальної, професійної адаптації ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, членів сімей таких осіб, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України та постраждалих учасників Революції Гідності затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 31 березня 2015 р. № 179) та використання коштів державного бюджету на вказані цілі (Порядок забезпечення соціальної та професійної адаптації осіб, які звільняються або звільнені з військової служби, з числа ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, членів сімей таких осіб, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України та постраждалих учасників Революції Гідності затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 1 листопада 2022 року №432) у частині запровадження вимог щодо документального підтвердження постраждалим учасникам успішного завершення курсу навчання;

- врегулювати на законодавчому рівні процес надання психологічної допомоги в Україні;

- створити єдину систему реабілітації та реадaptaції ветеранів та прирівняних до них осіб.

2. Міністерству у справах ветеранів України:

- розробити та затвердити проект змін до Положення про Міністерство у справах ветеранів України у частині покладання на нього завдань із забезпечення формування та реалізації державної політики у сферах медичної реабілітації та психологічної реадaptaції ветеранів війни та прирівняних до них осіб;

- актуалізувати механізм розрахунків компенсації за санаторно-курортну путівку, яка надається ветеранам та прирівняним до них особам за їх бажанням, визначеного Порядком № 785;

- розглянути питання про доцільність подальшого функціонування у сфері управління Міністерства у справах ветеранів Центрів соціально-психологічної реабілітації населення з огляду на виконані завдання та результативність діяльності, за умови збереження таких центрів у сфері управління Міністерством у справах ветеранів;

- розробити та затвердити в установленому порядку стандарт надання послуг Центрами соціально-психологічної реабілітації населення для забезпечення належної їх якості та рівності підходів до реінтеграції ветеранів війни;

- створити систему внутрішнього контролю;

- сформувати та затвердити єдиний реєстр закладів України, що надають послуги лікування та реабілітації (медичної, психологічної, психіатричної, соціальної, трудової, фізичної тощо) військовослужбовців/військовослужбовиць та ветеранів/ветеранок.

3. Міністерству освіти і науки України та Міністерству охорони здоров'я України:

- розроблення та подання на затвердження стандарту підготовки клінічних психологів.

4. Обласним та Київській міській державним адміністраціям:

- вжити заходи щодо усунення недоліків зазначених у Звіті Рахункової палати;

- постійно вживати заходів для забезпечення виконання регіональних програм щодо соціального захисту прав ветеранів за рахунок місцевих бюджетів.

III. Кабінету Міністрів України, Міністерству ветеранів України, обласним та Київській міській державним адміністраціям проінформувати Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів в термін до 1 січня 2024 про виконання даного рішення.

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів

Р І Ш Е Н Н Я

Протокол № 165

24 жовтня 2023 року

Про внесення змін до плану роботи Комітету на період десятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання

Керуючись статтею 41 Закону України «Про Комітети Верховної Ради України» та розглянувши пропозицію голови підкомітету з питань соціального захисту прав ветеранів Комітету – Остапенка А.Д., Комітет з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів **в и р і ш и в:**

доповнити Розділ VI Плану роботи Комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів на період десятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання пунктами такого змісту:

Виїзне засідання підкомітету з питань соціального захисту прав ветеранів щодо проведення «круглого столу» у м. Житомир на тему: «Інформаційна кампанія щодо виплат, пенсій та соціальних гарантій членам сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України»	листопад 2023 року	Остапенко А.Д.	Прянішнікова К.В. Бондар Д.С. Гуменюк Н.М.
Виїзне засідання підкомітету з питань соціального захисту прав ветеранів щодо проведення «круглого столу» у	грудень 2023 року	Остапенко А.Д.	Прянішнікова К.В. Бондар Д.С. Гуменюк Н.М.

м. Полтава на тему: «Інформаційна кампанія щодо виплат, пенсій та соціальних гарантій членам сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України»				
Виїзне засідання підкомітету з питань соціального захисту прав ветеранів щодо проведення «круглого столу» у м. Одеса на тему: «Інформаційна кампанія щодо виплат, пенсій та соціальних гарантій членам сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України»	січень 2023 року	Остапенко А.Д.	Прянішнікова К.В. Бондар Д.С. Гуменюк Н.М.	

Голова Комітету

Г.Третьякова

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів

Р І Ш Е Н Н Я

Протокол № 165

24 жовтня 2023 року

Про внесення змін до плану роботи Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів на період десятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання

Заслухавши інформацію голови підкомітету з питань соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи Арсенюка О.О., Комітет **вирішив:**

у розділі III плану роботи Комітету на період десятої сесії змінити місце проведення виїзного засідання Комітету щодо проблем у соціальній сфері та сфері захисту прав ветеранів, запланованого на вересень-жовтень, з м. Хмельницький на м. Черкаси.

Голова Комітету

Г. Третьякова